

UHI

Prògram Taic STEM

Aithisg Bhliadhnail 2023/24

Tha am Prògram Ruigsinneachd STEM air a chumail le Oilthigh na Gàidhealtachd agus nan Eilean (UHI) agus a' faighinn taic bho ghnìomhachas gus an ath ghinealach de Einnseanairean, Teicneòlaichean Saidheans, agus eòlaichean cumhachd ath-nuadhachail air feadh ceann a tuath na h-Alba a bhrosnachadh.

BUCHAN
OFFSHORE
WIND

TWP THISTLE WIND
PARTNERS

NORTHLAND
POWER

ossian

West of Orkney
Windfarm

Clàr-innse

- 1 **Ro-ràdh**
Duilleag 1
- 2 **Co-là-breith sona/ Sgèileadh Suas**
Duilleag 2
- 3 **Gluasad air adhart**
Duilleag 3-4
- 4 **Coinneachadh na Sgioba**
Duilleag 5
- 5 **Na tha sinn a' dèanamh**
Duilleag 6
- 6 **Ais-fhiosrachadh bhon Phrògram For-ruigheachd**
Duilleag 7-10
- 7 **PGDE Bun-sgoile**
Duilleag 11
- 8 **Uidheam agus Stòr STEM**
Duilleag 12-13
- 9 **Iarraidh cuideachadh**
Duilleag 14
- 10 **Com-pàirteachasan/Lion-raidhean Ionadail STEM**
Duilleag 15
- 11 **STEM a Tuath**
Duilleag 16
- 12 **Còmhlan Farsaingeachd a' Chosta a Tuath**
Duilleag 17
- 13 **Leasachadh stuthan Foghlaim na RA**
Duilleag 18
- 14 **IGNITE24**
Duilleag 19
- 15 **Na h-ath Cheumannan**
Duilleag 20
- 16 **Lean na Naidheachdan às ùire**
Duilleag 21

Tha an aithisg bhliadhnail ri faighinn sa Bheurla. Cuiribh fios gu STEM@uhi.ac.uk airson lethbhreac.

Ro-ràdh

'S e prògram maoinichte trì bliadhna a th' anns a' Phrògram For-ruigheachd STEM le fòcas air clann sna tràth-bhliadhnaichean agus sa bhun-sgoil agus aig an aon àm a' togail misneachd agus comas ann an STEM le tidsearan bun-sgoile. B' e pàirt chudromach eile den phrògram a bhith a' soirbheachadh Lìonraidhean STEM ionadail an dà chuid a thaobh sgìre - stèidhichte air ar com-pàirtichean acadaimigeach aig UHI - agus le coimhearsnachdan ùidhe.

Tha seo airson dèanamh cinnteach gum bi iomlaid fiosrachaidh ann agus gus taic a thoirt do chruthachadh chom-pàirteachasan co-obrachaidh a chuidicheas le bhith a' planadh gnìomhachd STEM ionadail, chuimsichte tarsainn na slighe foghlaim gu lèir. Tha na lìonraidhean ionadail seo nan nasgadh uile-chudromach a leigeas leinn ro-innleachd nàiseanta Riaghaltas na h-Alba airson Foghlam & Trèanadh STEM (2017) a cho-cheangal tro chom-pàirteachasan STEM sgìreil na Gàidhealtachd is nan Eilean (le UHI sa chathair).

<https://www.gov.scot/policies/science-and-research/stem-education-training>

Bha sinn air leth toilichte a bhith air ar n-aithneachadh mar eisimpleir de dheagh chleachdadh ann an Alba san aithisg a chaidh fhoillseachadh o chionn ghoirid le IMechE.

[Engineering Skills for Scotland's Just Energy Transition to Net Zero \(imeche.org\)](https://imeche.org)

Co-là-breith math

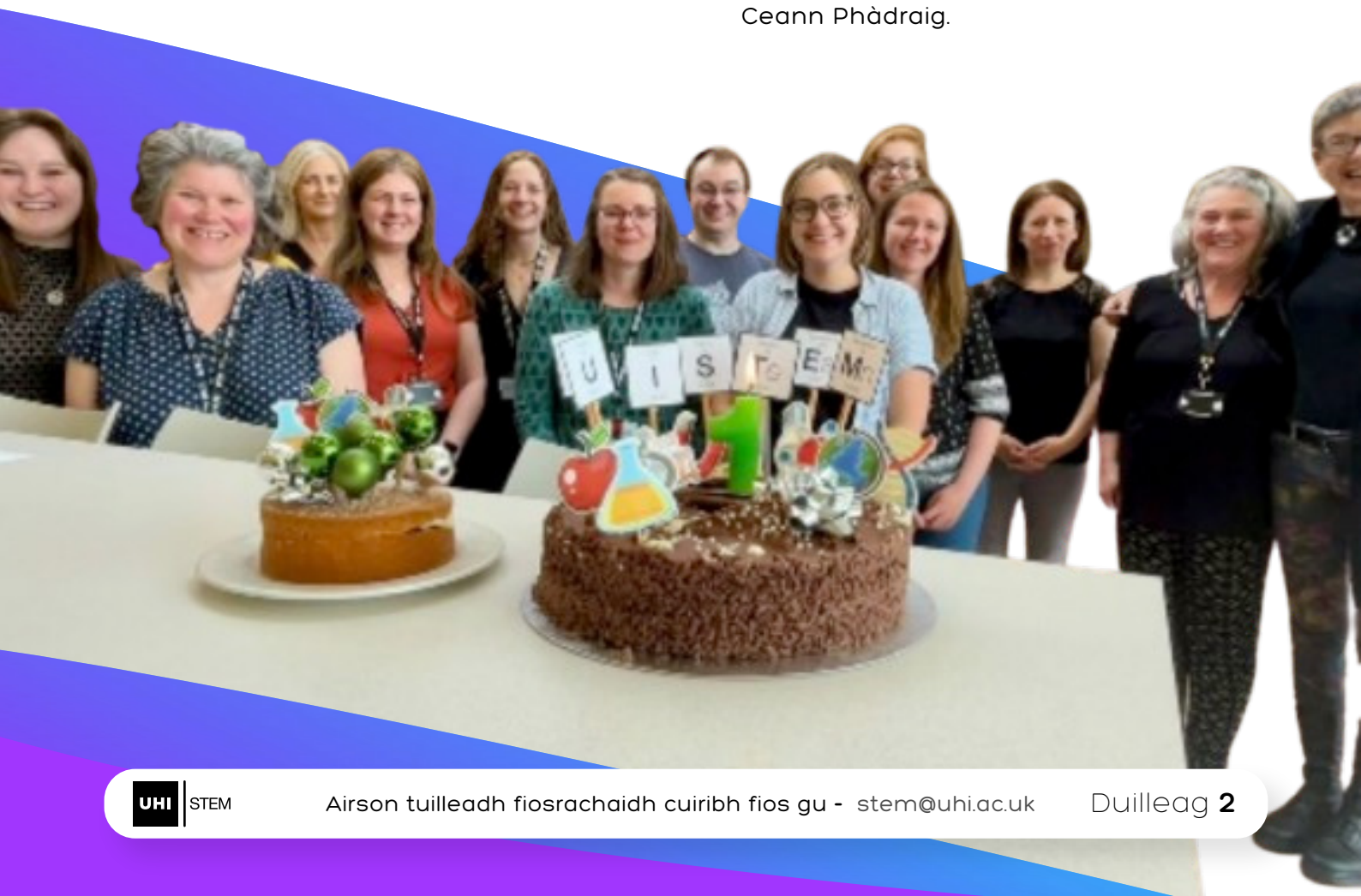
Chomharraich sinn ar ciad cheann-bliadhna aig an latha leasachaidh sgioba againn sa Chèitean.

B' e eòlas ionnsachaidh spòrsail a bh' ann dha Co-òrdanaichean STEM air fad agus chaidh a chuideachadh le 'Raising Robots' a roinn sgilean ann a bhith ag ionnsachadh còdadh STEM is robotaireachd anns na clasaichean. Chruthaich e tòrr gàire agus thog e misneachd is sgilean luachmhor dha Co-òrdanaichean STEM iad fhèin.

Sgèileadh suas

Taing do thabhartas fialaidh bho Buchan Offshore agus ar co-obrachadh le co-obraichean bho Sgioba Foghlaim Comhairle Siorrachd Obar Dheathain agus NESCol (www.nescol.ac.uk), tha sinn air bhioran ainmeachadh gu bheil Co-òrdanaiche STEM ùr stèidhichte aig àrainn na Bruaiche.

Bidh an co-òrdanaiche seo a' cuimseachadh air bun-sgoiltean ann an sgìrean na Bruaiche, Mintlaw, agus Ceann Phàdraig.

A' gluasad air adhart

Dh'fhàg sinn beannachd agus taing gu brònach aig cuid de Cho-òrdanaichean STEM againn, le fear dhiubh a ghluais gu dreuchd eile taobh a-staigh UHI, agus ghabh fear eile dreuchd le carthannas ionadail. Mar thoradh air an sin, ge-tà, bha e comasach dhuinn cuideachd fàilte a chur air luchd-obrach ùr chun na sgioba againn.

Thig Angela Nicasgaill còmhla rinn mar ar Co-òrdanaiche STEM ann an Steòrnabhagh nas fhaide air a' mhìos agus bidh i a' toirt seachad ghnìomhan for-ruigheachd ann an Leòdhas agus na Hearadh airson UHI a Tuath, an Iar is Innse Gall.

Bidh Lucy Downie cuideachd a' tighinn còmhla rinn ann an Taobh Siar na Gàidhealtachd (Loch Abar agus an t-Eilean Sgitheanach), agus chaidh againn air airgead a' phrògram a chleachdadh gus dreuchd pàirt-ùine a bharrachd a chruthachadh, a bhios ag amas air Iar-thuath na Gàidhealtachd (Ulapul is Inbhir Pheofharain) - do bheilear a' fastadh an-dràsta. Tha sinn air taic Ruigsinneachd a bharrachd fhaighinn airson Sgìre Inbhir Nis, a tha a' còmhach an ear gu Inbhir Narann agus deas gu Ceann a' Ghiùthsaidh. Bidh Ana Candido Barton ag obair còmhla ri Jack Mac an t-Saoir.

Tha an dà chuid Angela is Lucy nan ceumnaichean bith-eòlas le cùl-fhiosrachadh foghlaim, agus leanaidh Ana na dreuchd teagaisg bun-sgoile a bharrachd air a bhith a' cur ri Prògram For-ruigheachd STEM againn.

Taing do Bhùchainn Offshore, fhuair sinn cothrom am prògram a leudachadh agus tha sinn air leth toilichte gum bi Co-òrdanaiche Ruigsinneachd STEM air a chur air dòigh ann an NESCol na Bruaiche, a' còmhach taobh an ear-thuath Siorrachd Obar Dheathain.

Mar thoradh air an sin, agus sinn a' tòiseachadh bliadhna a dhà den phrògram trì-bliadhna, tha 14 Co-òrdanaichean STEM (For-ruigheachd) againn a-nis a' brosnachadh an ath ghinealaich de Einnseanairean, Luchd-saidheans, Teicneòlaichean, eòlaichean Matamataig is Cumhachd Ath-nuadhachail air feadh ceann a tuath na h-Alba.

A' gluasad air adhart

Tha a' mhòr-chuid de na dreuchdan sin pàirt-ùine, agus a dh' aindeoin nach robh luchd-obrach iomlan againn sa chiad bhliadhna, bha sinn airson a chomharrachadh le bhith a' roinn ar n-eòlasan agus na tha a' fàgail a' phrògram sònraichte dha gach fear againn.

Rinn sinn bhidio, anns a bheil tabhartasan bhon sgioba gu lèir a' gabhail a-steach an t-inntearnach oileanach againn agus faodar fhaicinn le bhith a' cliogadh air a' cheangal gu h-ìosal.

Cliog an seo gus coimhead air a' bhidio -

[Click here to watch the video -](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=cpjeAvvBD2Q>

Tha am prògram seo a' lìbhrigeadh aig sgèile air feadh na Gàidhealtachd is nan Eilean air sgàth an taic-airgid fhialaidh bhon ghniomhachas a fhuair sinn dìreach gann air £1M thairis air a' phrògram 3-bliadhna. Tha sinn fada an comain ar luchd-urrais sa ghniomhachas agus do dhaoine eile a thug seachad na tabhartasan a thug cothrom dhuinn bun-bheachd OGE STEM Outreach a thoirt gu buil.

Feumaidh sinn beachdachadh air an àm ri teachd agus seasmhachd a' phrògraim agus fàilte a chur air a' chothrom tuilleadh deasbaireachd a dhèanamh air seo.

Coinneachadh na Sgioba

Tha na Co-òrdanaichean STEM againn a' tighinn bho raon farsaing de chùl-raointean agus ùidhean, tha iad uile dìoghrasach mu bhith a' brosnachadh nan ginealaichean ri teachd ann an STEM agus sgilean STEM. Is e an liosta làithreach de Cho-òrdanaichean STEM a tha ag obair air feadh na sgìre againn gu lèir:

Co-òrdanaiche STEM	Àite	Post-d
Jo Oliver	UHI Argyll (South Argyll)	jo.oliver@uhi.ac.uk
Mia Leng	UHI SAMS (North Argyll)	mia.leng@sams.ac.uk
Lucy Downie	UHI North, West and Hebrides (West Highlands)	lucy.downie@uhi.ac.uk
Vacancy	UHI North, West and Hebrides (North West Highlands)	Pending
Mara Gibb	UHI North, West and Hebrides (North Highlands)	mara.gibb@uhi.ac.uk
Angela Macaskill	UHI North, West and Hebrides (Outer Hebrides North)	angela.macaskill@uhi.ac.uk
Monica MacLeod	UHI North, West and Hebrides (Outer Hebrides South)	monica.macleod@uhi.ac.uk
Eleanor Hutcheon	UHI Shetland	eleanor.hutcheon@uhi.ac.uk
Ria Kirkpatrick	UHI Orkney	ria.kirkpatrick@uhi.ac.uk
Kathleen McDougall	UHI Moray	kathleen.mcdougall.moray@uhi.ac.uk
Jack Marley McIntyre	UHI Inverness	jack.mcintyre.ic@uhi.ac.uk
Ana Candido Barton	UHI Inverness	ana.barton.ic@uhi.ac.uk
Laura Grassie	UHI Perth	laura.grassie@uhi.ac.uk
Vacancy	NESCoI	Pending

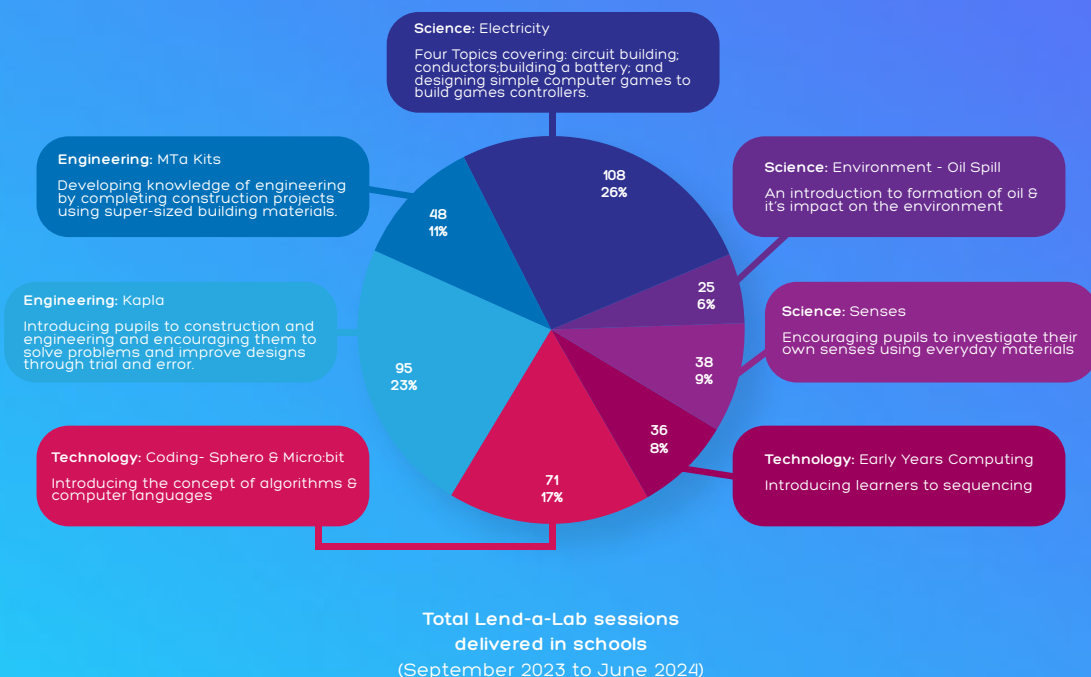
Prìomh bhuill Sgioba STEM

Co-òrdanaiche STEM	Dreuchd	Post-d
Dawne Bloodworth	Ceannard Leasachaidh STEM is Stiùiriche Foghlaim STEM airson Buidheann Fànais a' Chosta a Tuath	dawne.bloodworth@uhi.ac.uk
Victoria Caine	Rianadair STEM	victoria.caine@uhi.ac.uk
Jilly Munro	Neach-glèidhidh STEM	jilly.munro@uhi.ac.uk
Mhari Ross	Teicneolaiche STEM (Inntearnach Oileanach)	mhari.ross.ic@uhi.ac.uk

Mar sin, dè rinn sinn?

Thairis air a' bhliadhna acadaimigich mu dheireadh, tha sinn air gnìomhan conaltraidh brosnachail a lìbhrigeadh a' cleachdadh ar stuthan conaltraidh sònraichte 'Lend-a-Lab' aig UHI. Tha na tidsearan fhèin air buaidh a thoirt air na cuspairean a tha sinn a' toirt seachad stèidhichte air fios air ais bhuapa bhon t-suirbhidh, mu na bhiodh iad airson fhaicinn sinne a' solarachadh.

Ann an AY2023/24 tha mu 7,800 neach cloinne ann am bun-sgoiltean air feadh na Gàidhealtachd is nan Eilean, Moireibh, Siorrachd Pheairt agus Earra-Ghàidheal is Bhòid air eòlas com-pàirteachaidh 'lasad Lab' fhaighinn aig UHI. Tro na gnìomhan coimhearsnachd eile againn, tha sinn cuideachd air còrr air 3,700 pàiste eile a ruighinn air feadh na sgìre. Thoir an aire gu bheil modh-obrach structarail againn airson cruinneachadh dàta, agus tha seo air a chruinneachadh gach ràithe agus gach bliadhna.

Fios air ais bhon phrògram For-ruigheachd

Tha na dealbhan a leanas a' sealltainn dealbh de chuid den fhios-air-ais iongantach a fhuair sinn bho thidsearan is sgoilearan às deidh seiseanan Lend-a-Lab bho ar Co-òrdanaichean STEM.

Tha sinn a' coimhead ris an eileamaid measaidh den phrògram againn a leasachadh agus tha sinn a' coimhead air adhart ri bhith comasach air na freagairtean fìor mhath a nochdadh don Phrògram Ruigsinneachd san àm ri teachd. Bidh seo gu cinnteach a' gabhail a-steach earrann anns am bi sinn ag amas air sealladh fhaighinn air an raon fharsaing de dhreuchdan a bhios daoine òga air feadh na Gàidhealtachd is nan Eilean ag amas air anns na bliadhnaichean ri teachd.

Beachdan air iasad-a-lab Ìrean

Às deidh seisean Iasad-a-Lab, dè cho misneachail sa tha thu a' faireachdainn a' libhrigeadh leasanan STEM?

4.1

Pròiseas Clàraidh

4.9

Cuspair is susbaint, gu sònraichte stuthan is teicneòlasan air an toirt seachad agus gnìomhachdan

4.9

Taisbeanadh, conaltradh is eòlas Co-òrdanaiche Ruigsinneachd STEM

4.9

Fios air ais bhon phrògram For-ruigheachd Sgoilearan

Dh'fhaighnich sinn dha na h-oileanaich againn

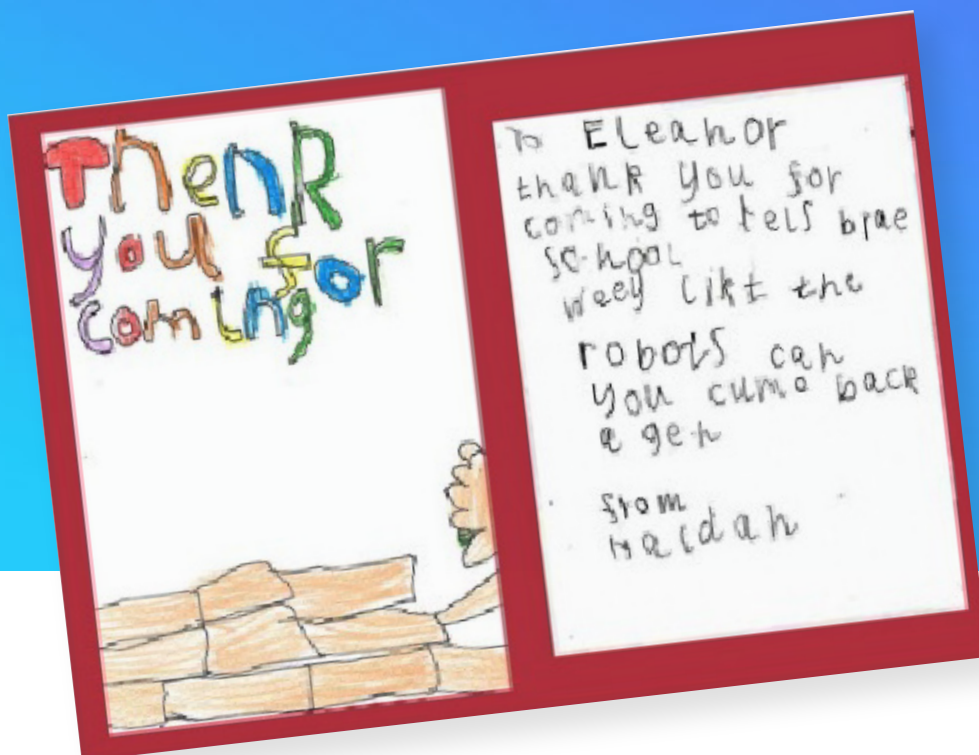
'Dè tha thu airson a bhith nuair a dh'fhàsas tu suas?'

Nigheanan

Dannsair, seinneadair, palaeontologist, tidsear PE, tidsear ealain, gruagaire, meacanaig càr, gladair, dotair, YouTuber, gèamair, tidsear lùth-chleasachd, cruinn-eòlaiche, banaltram, bean cafaidh, leabharlannaiche, pearsa inean, neach-saidheans a sgrùdadh fànas, lighiche-sprèidh, innleachdair, bèicear, reiceadair-fhlùraichean, ag obair ann an sù

Balaich

Tuathanach, iasgair, YouTuber, neach-saidheans, peantair, gnìomh mimeadh, neach-togail, poileas, YouTuber Lego, cluicheadair ball-coise, bith-eòlaiche mara, gèamair, neach-cruthachaidh, dealanair, innleachdair, rèisear chàraichean, neach a nì buncairean mairsinn, saor, cluicheadair rugbaidh

Fios air ais bhon phrògram For-ruigheachd Sgoilearan

We asked our students:

"An do chòrd an seisean lasad-a-Lab riut? "

"An do dh' ionnsaich thu rudeigin ùr? "

Tidsear:

"Thuirt iad gun do chòrd e riutha an eòlas a leudachadh tro ghnìomhachdan practaigeach."

"Chòrd e riutha a bhith a' prògramadh inneal corporra gus tòrr a bharrachd a ghluasad na bhith a' coimhead bheòthachaidhean, agus is e sin a bha sinn air a bhith a' dèanamh gu ruige seo"

"Bha e mar a bhith ag ionnsachadh draoidheachd!"

"Is toil leam a bhith ag ionnsachadh STEM!"

"Cha robh sinn a-riamh air Spheros a chleachdadh roimhe seo."

"Chòrd e rium gu mòr, ach gu sònraichte a' dèanamh nam biastagan ann an cànan coimpiutair."

"Chuir sinn banais air dòigh leis na h-innealan-fuadain againn."

"Bha e math an còdadh agad fhaicinn a' gluasad rudeigin."

"Tha fios againn mar a chruthaicheas sinn disco a' cleachdadh còd."

"Chòrd e rium a bhith a' cleachdadh nan cupannan gus cànan dà-chànanach a nochdadh."

Bun-sgoil PGDE

Tha luchd-teagaisg nam prìomh luchd-buaidh ann a bhith a' togail ar comas STEM agus tha na h-amasan againn a' gabhail a-steach togail comais agus misneachd thidsearan ann a bhith a' teagasg chuspairean STEM.

Bidh am prògram againn a' tòiseachadh le oileanaich PGDE UHI, agus bidh sinn a' toirt seachad trèanadh air an dòigh as fheàrr air cuspairean STEM a chonaltradh le eòlas làimhseachail air ar n-uidheam lasad-a-Lab.

Tha sinn cuideachd air prògram ionnsachaidh mas-fhìor a sholarachadh dha na tidsearan fo dheuchainn ann an Comhairle na Gàidhealtachd (i.e. sa chiad bhliadhna de chleachdadh) agus tha sinn ag ùrachadh seo an-dràsta gus am bi e ri fhaotainn leis na h-ùghdarrasan ionadail eile againn ann an 2024/25. Tha seo a' cruthachadh leantailachd de thaic agus taic do thidsearan bhon trèanadh tràth aca gu a' chiad bhliadhna aca sa chlas.

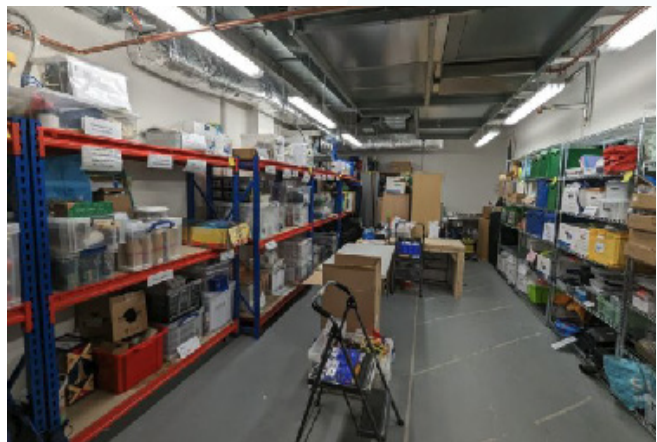
Tha deagh eisimpleir eile de ghoireasan do thidsearan-sgoile a' tighinn bho Eleanor Hutcheon, Co-òrdanaiche STEM aig UHI Sealtainn, agus an Lionra STEM ionadail ann an Sealtainn. Cliog air a' cheangal gu h-ìosal gus tadhal air Hub STEM Shealtainn:

<https://shetlandstemhub.my.canva.site>

Uidheam is Stòr STEM

Bidh sinn a' dèanamh cinnteach gu bheil goireasan agus uidheamachd dearbhte aig gach aon de na Co-òrdanaichean STEM gus na gnìomhan conaltraidh ruighinn a-mach a libhrigeadh tro chruinneachadh de bhogsaichean lasad-a-Lab sònraichte.

Tha tòrr den uidheamachd seo air a chumail aig ìre ionadail agus tha seata slàn de 11 bogsaichean lasad-a-Lab aig gach aon de na Co-òrdanaichean STEM againn airson an cleachdadh ann an tachartasan sgoile anns na sgìrean ionadail aca fhèin.

Tha an cruinneachadh Lend-a-Lab an-dràsta a' còmhach 14 cuspairean eadar-dhealaichte aig diofar ìrean agus thar gach raon de STEM:

Saidheans: Dealan (Cur-an-aithne togail chuairotean), Dealan (Togail bataraidh), Dealan (Togail rianadair gheamannan), Dealan (Seòladairean is còmhdaichearan),

Àrainneachd - dòrtadh ola, Ciadfathan (Dà ìre)
Teicneòlas: Coimpiutaireachd
Tràth-bhliadhnaichean, Micro:bit, Sphero

Innleadaireachd: Kapla (Trì ìrean), MTa (Dà ìre)
Matamataig: Sgeulachdan Matamataig
Tràth-bhliadhnaichean (Trì cuspairean)

Uidheam is Stòr STEM

Tha na goireasan clasa againn uile a' co-thaobhadh ri curraicealam Foghlam Alba airson sàr-mhathais agus tha an stuth sgrìobhte air fad anns na bogsaichean lasad-a-Lab - a' gabhail a-steach ghnìomhan agus phlanaichean leasain - rim faighinn an dà chuid sa Ghàidhlig agus sa Bheurla gus taic a thoirt do libhrigeadh chuspairean STEM ann an clasaichean tro mheadhan na Gàidhlig. (Tha sinn cuideachd a' coimhead ris na sgilean Gàidhlig bunaiteach aig gach ball den sgioba againn a leudachadh, agus aig an àm seo tha buill againn le sgilean Gàidhlig an dà chuid anns na sgiobaidhean roinneil agus bunaiteach againn).

Bha sinn air ceadachadh airson uidheamachd ùr a cheannach taobh a-staigh a' phrògram agus tha sinn cuideachd air leth taingeil airson taic fhialaidh às deidh sin tro thiodhlacan is thabhartasan. Bha seo co-ionann ri timcheall air £25K ann an uidheamachd teagaisg STEM ùr sa chiad bhliadhna againn.

Mar bhunait air a' Phrògram Ruigsinneachd againn air cùl chùisean tha ar prìomh stòr uidheamachd STEM. Tha an uidheamachd as daoire againn (me Kapla, Robots, Spheros agus acainn MTa) air a chumail sa mheadhan agus ri fhaighinn airson a chleachdadh leis an sgioba gu lèir gus na cuspairean iomchaidh a libhrigeadh.

Faodaidh co-òrdanaichean an uidheamachd seo fhaighinn air iasad airson ùine tro shiostam glèidhidh sònraichte aig a bheil 'mìosachan ri fhaighinn', a gheibh co-òrdanaichean gus cuideachadh le bhith a' clàradh an gnìomhan STEM.

Tha sinn air dreuchd eòlas-obrach a mhaoineachadh le intearnach oileanach eadar-nàiseanta bho UHI Inbhir Nis a tha a' coileanadh na dreuchd mar ar Teicneòlaiche STEM.

Tha an dreuchd seo na pàirt riatanach den sgioba. Bidh iad a' toirt taic do bhith a' glèidheadh uidheamachd ann an aon àite, ag ullachadh na h-uidheamachd airson a chruinneachadh le teachdairean agus a libhrigeadh gu ar co-òrdanaichean, agus cuideachd a' cumail suas na h-uidheamachd nuair a thèid a thilleadh gu stòr STEM.

Tha pròtacalan slàinteachais is cumail suas againn gus dèanamh cinnteach gu bheil am pasgan glan, coileanta agus deiseil airson a chleachdadh an ath thuras. Gu fortanach tha teachdaire againn ag obair còmhla rinn as urrainn libhrigeadh mar as trice air feadh roinn UHI taobh a-staigh ùine 2 no 3 latha (ma cheadaicheas an aimsir!) Is e aon de na h-iarrtasan don tug sinn taic thairis air a' bhliadhna, bogsaichean uidheamachd STEM a chruthachadh airson tachartasan conaltraidh coimhearsnachd nas motha.

Tha cuspair aig na bogsaichean Tachartas Coimhearsnachd seo agus faodar an toirt seachad do luchd-eagrachaidh thachartasan coimhearsnachd tro na Co-òrdanaichean STEM ionadail. Tha na bogsaichean gu mòr ag amas air cur-seachadan spòrsail a thoirt don teaghlach gu lèir tron latha.

An-dràsta, tha 14 bogsaichean againn a' còmhach raon farsaing de chuspairean agus thèaman: Bann-làimhe Sreath DNA, Atmhorachd Ceimigeach, Maicreasgopaidh - lorgan-meòir, Maicreasgopaidh - maicreasgop clis-fòn, Matamataig Dineasair - cladhach, lorgan-coise, agus seòrsachadh, coimpiutaireachd far-loidhne - grìogagan dàna, àite - Grioglachain agus lom-tharraing, Acainn Dèanamh Bhràistean, Bogsa Mothachaidh le pad aotrom, agus grunn bhogsaichean èididh air cuspair STEM.

Iarr Cuideachadh

Tha an uidheamachd STEM againn an-còmhnaidh ga ùrachadh agus ga chur na àite agus bu mhath leinn cuideachadh iarraidh le tabhartasan gus taic a thoirt dhuinn a bhith a' leudachadh stòr uidheamachd STEM, chan ann a-mhàin gus pasgan ùr a cheannach ach is dòcha airson na h-uidheamachd a dhèanamh nas fhasa. An-dràsta feumaidh sinn ar luchd-cleachdaidh a chuingealachadh gu na Co-òrdanaichean STEM (a tha a' toirt taic do chuid de thachartasan conaltraidh coimhearsnachd ionadail).

Ach, tha sinn mòr-mhiannach cuid den uidheamachd a thoirt seachad airson cuid eile a ghlèidheadh. Còmhla ri sin, tha sinn airson STEMHUB de ghoireasan air-loidhne a chruthachadh a ghabhas cleachdadh air feadh na Gàidhealtachd is nan Eilean.

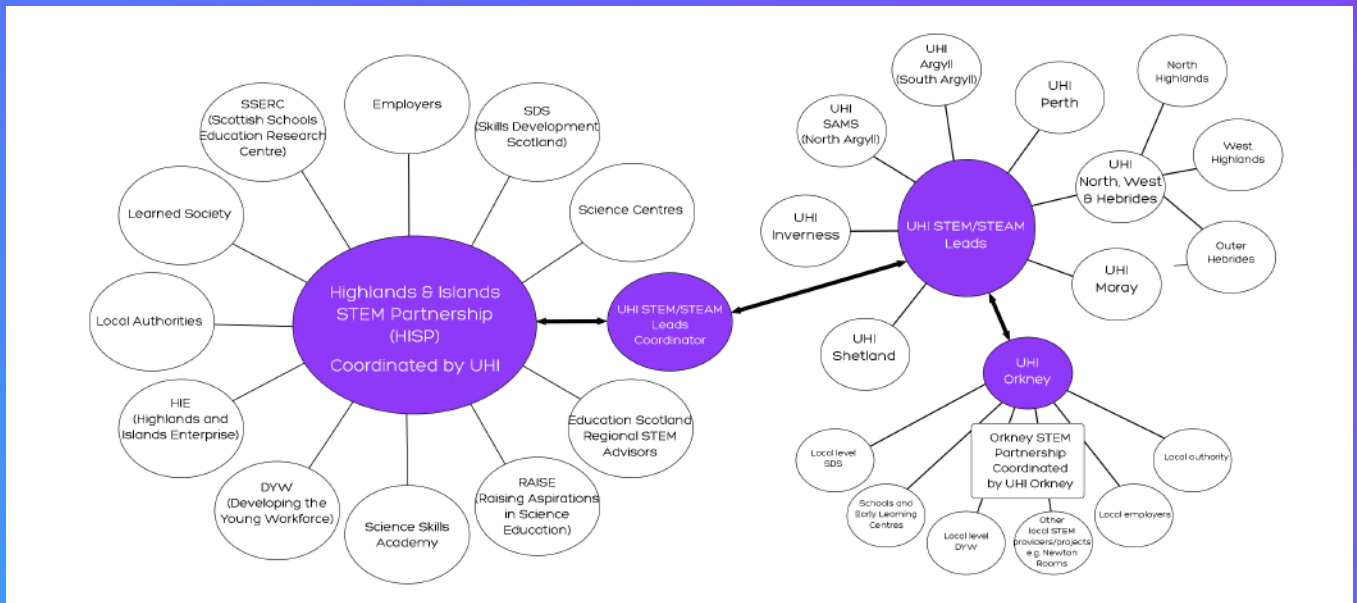

Tha iarrtasan leantainneach airson Uidheam STEM bho bhuidhnean STEM eile, co-òrdanaichean tachartasan coimhearsnachd agus gnìomhachasan beaga, air toirt oirnn beachdachadh air cothrom a leudachadh gu uidheamachd sònraichte STEM. Bidh seo a' cur feum air goireasan sònraichte agus tha tuilleadh planadh a' leantainn a thaobh seo agus sinn a' sireadh thabhartasan is tiodhlacan gus an t-amas seo a thoirt gu buil

Mas urrainn dhuibh ar cuideachadh, bu mhath leinn cluinntinn bhuaibh agus cuidichidh tabhartas sam bith mòr no beag sinn gus ar tairgse uidheamachd is ghoireasan STEM a chumail suas is a leudachadh.

Tapadh leat

Com-pàirteachasan/lìonraidhean STEM ionadail

Anns a’ chiad bhliadhna seo bha e comasach dhuinn ceangal a dhèanamh le diofar bhuidhnean acadaimigeach agus carthannasan foghlaim gus cluinntinn mun obair a tha iad a’ dèanamh no an dùil a dhèanamh, agus bruidhinn air mar a dh’ fhaodadh sinn coileanadh ann an dòigh nas co-obrachail aig ìre ionadail agus roinneil.

Tha seo air a bhith a’ gabhail a-steach a bhith mar neach-conaltraidh airson co-òrdanachadh STEM agus a’ ceangal nan ceistean sin ri UHI agus/no buill dàimhe agus/no buidhnean STEM eile a tha ag obair gu h-ionadail.

A bharrachd air ar n-obair le sgoiltean, b’ e ar prìomh amas eile don Phrògram Ruigsinneachd, taic agus cuideachadh a thoirt do Lìonraidhean/Com-pàirteachasan STEM ionadail, stèidhichte air com-pàirtichean acadaimigeach ionadail, gus fiosrachadh is eòlas a cho-roinn agus mar sin a’ comasachadh co-òrdanachadh agus co-obrachadh thar na slighe foghlaim gu lèir.

Agus mar thoradh air an sin, tha dà lìonra ‘coimhearsnachd le ùidh’ gan cuideachadh agus air an co-òrdanachadh leis a’ Phrògram Ruigsinneachd STEM.

Anns a’ chiad bhliadhna seo, bha e comasach dhuinn ceangal a dhèanamh le diofar bhuidhnean acadaimigeach agus carthannasan foghlaim, gus cluinntinn mun obair a tha iad a’ dèanamh no an dùil a dhèanamh air feadh na Gàidhealtachd is nan Eilean agus a’ stiùireadh nan rannsachaidhean sin gu UHI agus/no buill dàimhe agus/no buidhnean eile STEM ag obair gu h-ionadail.

STEM a Tuath

Dh'iarr Foghlam Alba oirnn dèanamh cinnteach gum biodh leantainneachd sa bhuidheann STEM North, a tha air a dhèanamh suas de dhiofar bhuidhnean le raon-ùghdarras STEM no foghlam coimhearsnachd air feadh ceann a tuath na h-Alba, agus a tha na inneal luachmhor eile airson fiosrachadh a cho-roinn agus co-obrachadh a thoirt air adhart.

Sa chathair bidh Neach-glèidhidh STEM UHI, Jilly Rothach

Buidheann Fànais a' Chosta a Tuath

Dh'iarr lomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean taic bho Phrògram STEM OGE gus Foghlam STEM a stiùireadh airson Buidheann a' Chosta a Tuath. Tha còig ionadan cur air bhog saideal aig Alba, le ceithir dhiubh sin ann an roinn UHI (no North Coast Space Cluster). Tha an làrach eile ann an Inbhir Àir.

Tha sgioba STEM UHI mar-thà air com-pàirteachasan obrach a stèidheachadh a thaobh seo ann an Sealtainn (Sacsaford) agus ann an Earra-Ghàidheal is Bòd (Machaire Shanaidh) agus tha iad a' rannsachadh chothroman ann an Cataibh (Orbex) agus le SpacePort1 (Uibhist) a' cleachdadh cumhachd brosnachail a' chuspair seo le daoine òga.

Is e leasachadh a tha seo a tha a' tighinn am bàrr mar a cheadaicheas comas ach tha e air a bhith a' toirt a-steach lìonrachadh an dà chuid air stèidh nàiseanta air feadh na RA (m.e. Acadamaidh Fànais Nàiseanta, Space Catapult, Foghlam STEM msaa) agus aig ìre roinneil le Space Scotland, Ionad Rannsachaidh Foghlaim Sgoiltean na h-Alba (SSERC), Foghlam Alba agus feadhainn eile mar TechFest is Ionadan Saidheans na h-Alba.

Tha cathraiche ùr Buidheann Obrach Sgilean aig Space Scotland dìreach air a chur an dreuchd agus leigidh an co-òrdanachadh nàiseanta/roinneil seo cothrom air eòlas a cho-roinn agus cothrom air planadh agus goireasan a chleachdadh airson na Gàidhealtachd 's nan Eilean.

Anns a' chathair bidh Ceannard Leasachaidh STEM, **Dawne Bloodworth**.

Leasachadh Stuthan Foghlaim air feadh na RA

Tha sinn air leth toilichte gun deach againn air ar n-eòlas a chleachdadh le leasachadh stuthan foghlaim air feadh na RA, a' gabhail a-steach pasgan gnìomhachd Hydrogen and Other Fuel Alternatives airson sgoilearan àrd-sgoile.

Leigidh na pacaidean ghoireasan - a thèid a sgaoileadh le Sgioba STEM Òigridh RAF gu àrd-sgoiltean bhon Ògmhios - le oileanaich sgrùdadh a dhèanamh air an t-saidheans air cùl haidreadsan agus roghainnean connaidh eile. Bheir iad cuideachd seachad fiosrachadh mu gnìomhachd co-cheangailte ri susbaint curraicealaim sgoile Saidheans, Teicneòlas, Innleadaireachd agus Matamataig (STEM). Bidh gach aon de na h-ochd pacaidean ghoireasan is bheòthachaidhean goirid nan cois a' cur cuimse air raon sònraichte ceangailte ri haidreadsan agus connadh eile, agus bheir iad mion-fhiosrachadh cuideachd air na cothroman dreuchdail a tha rim faighinn agus na sgilean a dh' fheumar airson a bhith ag obair san roinn seo.

Tha iad air an dealbhadh gus leigeil le tidsearan na stuthan a shuidheachadh taobh a-staigh an cleachdaidhean teagaisg fhèin. Leasachadh Stuthan Foghlaim air feadh na RA

air an dealbhadh gus leigeil le tidsearan na stuthan a shuidheachadh taobh a-staigh an cleachdaidhean teagaisg fhèin. Leasachadh Stuthan Foghlaim air feadh na RA

Tha iad air an leasachadh agus air am maoinachadh le Sgioba Òigridh STEM an RAF le taic bho eòlaichean bho UHI agus bho phrògram for-ruigeachd STEM UHI. Tha mòran de bhuill na Roinne UHI againn air cur ri leasachadh nam pacaidean.

Thuirt Anndra Rae, Àrd-Ollamh Innleadaireachd UHI:

“Bidh stòran lùtha eile a thèid an àite connadh fosail mar phàirt a tha a' sìor fhàs cudromach don àm ri teachd againn, agus mar sin feumar an ath ghinealach de luchd-saidheans agus innleadairean ullachadh a chuidicheas le bhith a' libhrigeadh an fheum chruinneil seo.

Chan eil 'peilearan airgid' ann airson carbon a thoirt air falbh bhon t-siostam lùtha againn, agus mar sin tha cuideachadh sgoilearan a' tuigsinn nan diofar dhùbhlain is nan cothroman a tha na lùib, deatamach gus dèanamh cinnteach gun tèid an lèirsinn a choileanadh.”

IGNITE24

Tha sealladh againn air fèis saidheans air feadh na Gàidhealtachd le tachartasan ann an iomadh àite agus gnìomhachd air-loidhne gus ruigsinneachd àrdachadh, tha bun-bheachd IGNITE a' dol an àite dileab Fèis Saidheans Inbhir Nis.

Tha sgioba STEM UHI mar-thà air com-pàirteachasan obrach a stèidheachadh a thaobh seo ann an Sealtainn (Sacsaford) agus ann an Earra-Ghàidheal is Bòd (Machaire Shonais) agus tha iad a' rannsachadh chothroman ann an Cataibh (Orbex) agus le SpacePort1 (Uibhist) ann a bhith a' cleachdadh cumhachd brosnachail a' chuspair seo do dhaoine òga.

Chaidh an tachartas pileit den bhun-bheachd seo a chur air dòigh agus a mheasadh ann an 2024 le diofar thachartasan san Ògmhios. (Thoir an aire: lean gnìomhachd air-loidhne san Iuchar/Lùnastal agus chaidh cuid de ghnìomhachdan prògram sgoiltean a chumail san t-Sultain cuideachd).

Bha am prògram airson IGNITE24 dùbhlach mar thoradh air dàil ann an dearbhadh gu robh cothrom air maoineachadh tabhartais, agus thug seo buaidh air clàr-ama dealbhaidh agus comas na comataidh eagrachaidh a thaobh libhrigeadh ghnìomhan sònraichte.

Ach, leis gu robh sinn air taic-iùil fhaighinn bho Fhèis Saidheans Eadar-nàiseanta Arcaibh, bha comataidh eagrachaidh IGNITE24 a' faireachdainn gun leigeadh tachartas pileit leinn am bun-bheachd a dhearbhadh.

Ann an cleachdadh, bha àm an tachartais na dhuilgheadas le cothrom air goireasan bho chom-pàirtichean STEM cuibhrichte taobh a-staigh na h-ùine iarraidh ochd seachdainean. Mar thoradh air an sin chaidh an tachartas teaghlach a chur dheth.

Fhuair an tachartas sgilean is dreuchd a bha san amharc taic bho luchd-obrach agus gnìomhachas, ach cha robh an t-àm le àrd-sgoiltean air leth math agus mar thoradh air sin, chaidh a chur dheth gu 2025 cuideachd.

Ach, chaidh fàilte mhòr a chur air prògram na sgoile agus chaidh còrr air 800 sgoilear P6/7 agus S1/2 an sàs ann an gnìomhachd brosnachail STEM aig diofar àiteachan air feadh na Gàidhealtachd. Chaidh gnìomhan teaghlach a thoirt seachad air-loidhne agus gu ruige seo chaidh còrr air 290 luchdachadh sìos a chlàradh.

'S e prìomh leasan don chomataidh eagrachaidh 'àm' agus dèanamh cinnteach gu bheil comas agus goireasan gu leòr rim faotainn gus taic a thoirt don bhun-bheachd seo, a tha a' tighinn am bàrr gus dèanamh cinnteach gum bi libhrigeadh soirbheachail aig sgèile. Am measg nan com-pàirtichean a tha an sàs sa chomataidh eagrachaidh an-dràsta tha UHI STEM, UHI Inbhir Nis agus Comhairle na Gàidhealtachd, agus tha sinn airson dèanamh cinnteach gum bi barrachd com-pàirt ann am planadh agus com-pàirteachadh IGNITE25.

Ma tha thu ag iarraidh barrachd fiosrachaidh no ma tha thu airson a dhol an sàs ann an IGNITE25, cuir fios gu post-d gu h-ìosal.

Na h-Ath Cheumannan

Tha sinn a' coimhead air adhart ri bhith a' cur air bhog grunn bhogsaichean lasad-a-Lab ùr ann an 2024/25, a' gabhail a-steach seata de thrì gnìomhan Matamataig tràth-bhliadhnaichean, Maths Tales, a chuireas sinn air bhog aig Seachdain Matamataig na h-Alba san t-Sultain.

Cuiridh sinn cuideachd bogsa lasad-a-Lab air bhog le gnìomhachdan mara (stèidhichte air susbaint bho Chomann Saidheansan Mara na h-Alba) ri leantainn tràth ann an 2025 le bogsaichean lasad-a-Lab le fòcas air susbaint agus gnìomhan co-cheangailte ri Hydrogen is Renewables is gu Space.

Mar a tha sinn a' stèidheachadh agus ag obair le com-pàirtichean STEM aig ìre ionadail, tha sinn air diofar iomairtean no leasachaidhean a chomharrachadh a chuireadh ri taigse conaltraidh STEM do sgoiltean, a' brosnachadh clann nas òige agus a' toirt taic do thidsearan. Is e aon eisimpleir a bhith a' cruthachadh mapadh cruinn-eòlasach den dàta STEM againn, a tha a' glacadh ar gnìomhachd Prògram Ruigsinneachd STEM fhèin agus cuideachd aig a bheil comas aig ìre ionadail air gnìomhachd bho chom-pàirtichean STEM eile a thoirt a-steach.

Dh' fhaodadh seo a bhith na inneal dealbhaidh air leth feumail leis gun tòisich e air dealbh ionadail agus roinneil a thoirt seachad mu na tha ri fhaighinn do dhiofar bhuidhnean aoise air feadh na slighe foghlaim.

Tha sinn a' glacadh nam beachdan agus nan cothroman a dh'fhaodadh a bhith ann agus bheir sinn air adhart an fheadhainn as urrainn dhuinn taobh a-staigh comas a' Phrògram Ruigsinn, le taic-airgid bho thabhartasan sam bith a gheibhear. Ach, bidh feum aig cuid dhiubh sin air maoineachadh agus goireasan a bharrachd gus stiùireadh pròiseict a thoirt gu buil agus dèanamh cinnteach gun tèid an libhrigeadh aig sgèile.

Às aonais taic agus maoineachadh bhon ghnìomhachas, cha bhiodh Prògram Ruigsinneachd STEM UHI againn den mheud agus sgèile a chòmhdaicheas cruinn-eòlas mòr na Gàidhealtachd is nan Eilean. Tha e math a bhith air aithneachadh mar mhodail de dheagh chleachdadh agus tha fios againn gu bheil ar dòigh-obrach agus a' bhuidhe againn ag obair gu h-ionadail agus le taic gum faodar ath-aithris ann an àiteachan eile.

Mar a thèid sinn a-steach don dàrna bliadhna againn tha e cuideachd àmail beachdachadh air dè eile as urrainn dhuinn a dhèanamh. Gu roinneil tha àireamh mhòr de leasachaidhean eaconamach ann leithid Saor-phort Uaine Inbhir Nis is Chrombaidh agus leanaidh sinn air adhart ag obair còmhla ri ar com-pàirtichean ann an STEM, Foghlam agus Gnìomhachas ann a bhith a' beachdachadh air ar tabhartas mar phàirt de eag-shiostam STEM agus sgilean nas co-òrdanaichte agus seasmhach.'

Lean na naidheachdan as ùire

Làrach-lìn UHI-STEM

<https://www.uhi.ac.uk/en/about-uhi/stem>

Ceangail air Linked-in

<https://www.linkedin.com/showcase/uhistem>

Sianal YouTube UHI-STEM

<https://www.youtube.com/@thinkuhi>

Tapadh leibh ...

Agus mu dheireadh... taing mhòr don sgioba againn a ghabh bun-bheachd agus a thug air obrachadh, ar com-pàirtichean foghlaim STEM gu nàiseanta, gu roinneil agus gu h-ionadail, agus gu sònraichte ar luchd-tabhartais gnìomhachais airson seo a dhèanamh comasach.

UHI

Tha am Prògram Ruigsinneachd STEM air a chumail le Oilthigh na Gàidhealtachd agus nan Eilean (UHI) agus a' faighinn taic bho ghnìomhachas gus an ath ghinealach de Einnseanairean, Teicneòlaichean Saidheans, agus eòlaichean cumhachd ath-nuadhachail air feadh ceann a tuath na h-Alba a bhrosnachadh.

**BUCHAN
OFFSHORE
WIND**

TWP THISTLE WIND
PARTNERS

 **NORTHLAND
POWER**

ossian

 West of Orkney
Windfarm